

**Vidzemes augstskolas
Politoloģijas nodaļa**

Sadarbībā ar Sabiedriskās politikas centru Providus

Pētījums

Privātskolotāju pakalpojumu lietojums vidusskolēnu vidū.

Darba autores: Dace Aiztrauta,
Evita Leokena
Darba vadītāja: Indra Dedze

Rīga
-2004-

Saturs

Ievads.....	3
1. Metode.....	4
2. Vispārīgā informācija	
2.1. Ģeogrāfiskā pārstāvniecība.....	5
2.2. Skolas	5
2.3. Dzimumu grupas	6
3. Privātskolotāju pakalpojumu izmantošana	
3.1. Biežums	6
3.2. Vai vēlas izmantot privātskolotāju	7
3.3. Priekšmeti, kuros izmanto privātskolotāju pakalpojumus.....	7
3.4. Kas un kā tiek izvēlēts par privātskolotāju.....	9
3.5. Samaksa privātskolotājam	9
3.6. Privātskolotāju apmeklēšanas ilgums un biežums	10
4. Motivācija un vērtējums	12
5. Secinājumi	14
Nobeigums.....	16
Pielikums	17

Ievads

Pārskatā par izglītību Latvijā 2000.gadā („Ceļā uz sociālo saliedētību un labklājību”// (35.lpp), Sorosa fonds Latvija) teikts, ka „vairumā demokrātisko valstu izglītības politikas veidošanu lielā mērā ietekmē pētījumi, kas palīdz noskaidrot dažādas problēmas, ļauj izvēlēties piemērotāko risinājumu, novērtēt īstenotās politikas efektivitāti un veidot saskaņu starp politikas ieviešanu un sabiedrības interesēm. Arī Latvijā tiek veikti pētījumi par izglītības jautājumiem.” Vidzemes augstskolas studentes prakses ietvaros - Sabiedriskās politikas centrā Providus, veica pētījumu par vidusskolas absolventu izvēli papildus mācību stundām izmantot privātskolotāju pakalpojumus.

Pētījuma uzdevums bija noskaidrot, cik aktīvi vidusskolu absolventi izmanto privātskolotāju pakalpojumus ar mērķi atklāt šeit iespējamās problēmas, kas varētu saistīties ar izglītības sistēmas trūkumiem. Kas ir par pamatu tam, ka skolēnu vecāki ir ar mieru maksāt privātskolotājam, lai arī vidējā izglītība ir bezmaksas, kāda ir skolēnu motivācija un kas tos pamudinājis meklēt papildus izglītošanās kanālus ārpus skolai? Uz šādiem un līdzīgiem jautājumiem ir jāatrod atbildes šī pilotpētījuma ietvaros. Ja atklāsies problēma, būs nepieciešams veikt tālākus un dziļākus pētījumus.

Šī darba ietvaros aptaujāti vidusskolu beidzēji- 12.klašu skolēni 8 skolās- kā Rīgā tā ārpus tās. Tomēr šajā pētījumā iegūti rezultāti norādīs uz tendencēm, kas jāpēta detalizētāk, rezultāti nebūs vispārināmi, jo izlase nav reprezentatīva.

1. Metode

Šajā pētījumā izmantotas kvantitatīvās pētījuma metodes: darba gaitā tika izstrādāta anketa, un tika aptaujāti 267 vidusskolas absolventi no trīs Rīgas, divām Valmieras un divām Jūrmalas skolām.

Anketas (skatīt pielikumu) galvenie uzdevumi bija iegūt informāciju par to,

- cik daudz vidusskolēnu izmanto privātskolotāju pakalpojumus;
- kuros priekšmetos vidusskolēniem ir nepieciešama papildus palīdzība;
- cik vidusskolēni maksā un būtu gatavi maksāt privātskolotājam;
- kas vidusskolēnus pamudinājis izmantot privātskolotāju pakalpojumus;
- ar kādu mērķi tas ticis darīts;
- kā privātskolotāja palīdzība ietekmējusi vidusskolēnu zināšanas- skolēnu novērtējums.

Atbildēm uz šiem jautājumiem pētījumā ir liela nozīme, jo tie tiešā mērā atspoguļo problēmu un tās cēloņus. Jāpiezīmē, ka šis pētījums atspoguļo to vidusskolēnu viedokli, kas izmanto privātskolotāju palīdzību, nav pētīti iemesli, kādēļ tie netiek izmantoti.

Skolas tika izvēlētas pēc nejaušības principa, galvenie kritēriji saistījās ar to ģeogrāfisko novietojumu- bija svarīgi aptaujāt ne tikai Rīgas centra skolas, bet arī Pārdaugavas skolas un apskatīt citu pilsētu piemērus.

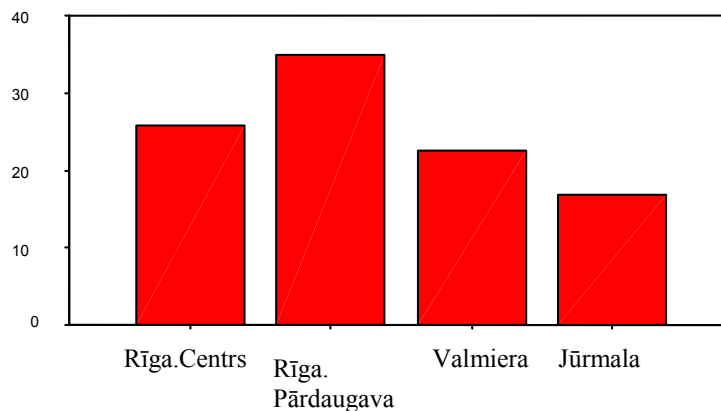
Darba laikā datu apstrādes rezultātā iegūtie rezultāti apkopoti un papildināti ar 11 zīmējumiem un tabulām, kas uzskatāmi parāda galvenās tendences.

2. Vispārīgā informācija

2.1. Ģeogrāfiskā pārstāvniecība

Tā kā nejausā skolu atlase noteica arī nevienmērīgu skolēnu skaitu izvēlēto skolu klasēs, tad jāapkopo arī ģeogrāfiskās pārstāvniecības statistika. No visiem respondentiem 60% bija no Rīgas skolām (26% Rīgas centra skolas – Rīgas 3. vidusskola un Hanzas vidusskola, 35% Rīgas ārpus centra skolas – Āgenskalna ģimnāzija, Rīgas Angļu ģimnāzija). 23% respondentu bija no Valmieras skolām – Pārgaujas ģimnāzijas, Valmieras 5. vidusskolas, un 17% respondentu bija no Jūrmalas skolām – Jūrmalas 1. ģimnāzijas un Pumpuru vidusskolas.

Zīmējums nr.1. Rajoni (%)

2.2. Skolas

Skolēnu skaits katrā skolā ir atšķirīgs, un kā jau minēts tas nebija par kritēriju skolu izvēlē. Tāpat skolēnu skaitu ietekmēja tas fakts, ka tuvojās skolas beigas, un skolēniem mācību stundas gandrīz nenotika. Tāpēc ir svarīgi konkretizēt aptaujāto skolēnu skaitu katrā skolā.

Tabula nr.1 Skolēnu skaita sadalījums pa skolām

Skola	Aptaujātie skolēni (skaits)	Aptaujātie skolēni (%)
Rīgas 3. vidusskola	41	15,4
Rīgas Hanzas vidusskola	28	10,5
Āgenskalna Valsts ģimnāzija	42	15,7
Rīgas Angļu ģimnāzija	51	19,1
Valmieras 5. vidusskola	30	11,2
ValmierasPārgaujasvidusskola	30	11,2

Jūrmalas 1. vidusskola	22	8,2
Pumpuru vidusskola	23	8,6
Kopā	267	100

2.3. Dzimumu grupas

Kopumā pētījuma gaitā tika aptaujāti 267 vidusskolas absolventi, no kuriem 33,8% bija zēni un 66,2% bija meitenes. Tas skaidrojams gan ar vispārējo demogrāfisko situāciju Latvijā attiecībā uz dzimumu struktūru sabiedrībā, kā arī ar to, ka meitenes labprātāk pēc pamatskolas turpina mācības vidusskolā, nekā zēni.

3. Privātskolotāju pakalpojumu izmantošana

3.1. Biežums

Viens no galvenajiem anketas jautājumiem deva atbildi uz to, vai skolēni izmanto privātskolotāja pakalpojumus un to, cik daudzi to dara.

Izrādās, ka no visiem aptaujātajiem skolniekiem, gandrīz puse- 46,4% (t.i. 124 skolēni) izmanto privātskolotāju palīdzību, un 39,3% (105 skolēni) to nedara, pārējie 14,2% (38 skolēni) palīdzību meklē pie skolotājiem konsultāciju laikā.

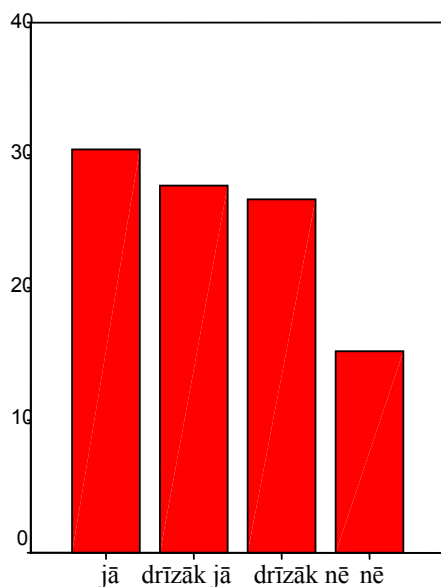
No visiem atbildējušajiem zēniem- 42,2% apmeklē privātskolotājus, 47,8% neapmeklē, 10%- apmeklē konsultācijas. Bet no visām meitenēm- 48,9% apmeklē privātskolotājus, 34,7%- to nedara, 16,5%- apmeklē konsultācijas. Redzams, ka mazliet vairāk meiteņu, nekā zēnu meklē palīdzību mācībās ārpus skolas, bet šī atšķirība nav būtiska.

Ņemot vērā to, ka dažādos rajonos aptaujāto skaits nav vienāds, nevar tiešā veidā salīdzināt iegūtos datus par privātskolotāju apmeklēšanu. Tomēr iespējams salīdzināt atbildes atsevišķu rajonu ietvaros. No aptaujātajiem Rīgas centra skolu skolēniem 45% apmeklē privātskolotāju, 49%- to nedara, līdzīgi arī Rīgas „ne-centra” skolās 46% apmeklē un 42% skolēnu apmeklē privātskolotāju. Valmierā 46,7% skolēnu apgalvoja, ka izmanto, bet 28,3%, ka neizmanto privātskolotāju pakalpojumus, kamēr Jūrmalā šī attiecība ir 49% un 33%. Redzams, ka skolās ārpus Rīgas skolēni vairāk apmeklē ārpusstundu konsultācijas, ko piedāvā skolotāji.

3.2. Vai vēlas izmantot privātskolotāja pakalpojumus

Šis jautājums atspoguļo to vidusskolēnu viedokli, kuri neizmanto privātskolotāju pakalpojumus. Zīmējums nr. 2. parāda, ka 30,5% vēlētos un 27,6% drīzāk vēlētos izmantot, 26,7% drīzāk nevēlētos un 15,2% noteikti nevēlētos izmantot privātskolotāju pakalpojumus no tiem respondentiem, kuri neizmanto privātskolotāju pakalpojumus- t.i. no 143 skolēniem.

Zīmējums nr.2 Vai Jūs vēlētos izmantot provatskolotāja pakalpojumus? (%)

Starp tiem, kas apmeklē skolotāju piedāvātās konsultācijas skolā, aina ir mazliet savādāka. 18,4% respondentu atbildēja, ka vēlētos, 47,4%, ka drīzāk vēlētos, nekā nevēlētos, 23,7% drīzāk neizvēlētos, bet 10,5% noteikti nevēlētos apmeklēt privātskolotāju.

3.3. Priekšmeti, kuros izmanto privātskolotāju palīdzību

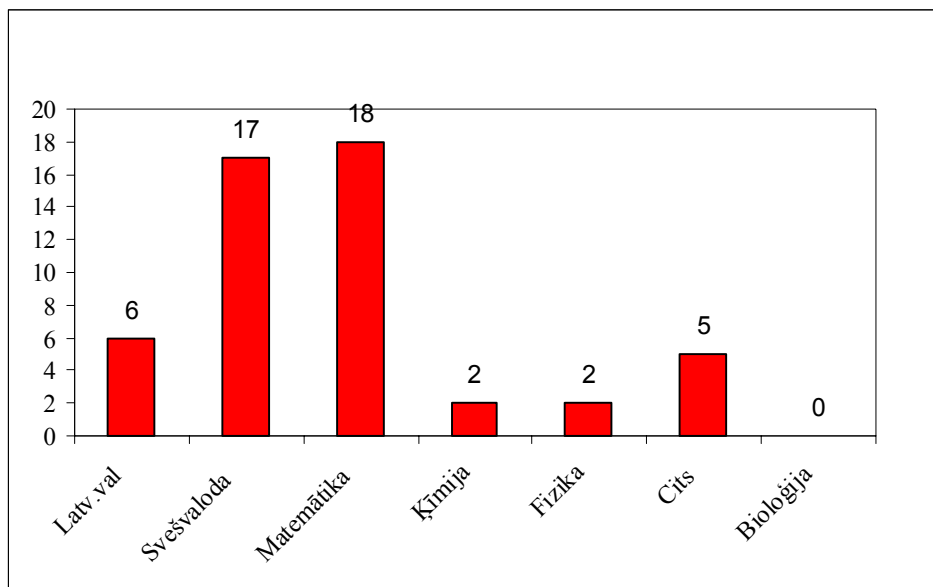
Tālākie aprēķini veikti ar to skolēnu anketām (kopā 124), kas izmanto privātskolotāju pakalpojumus vairs neskaitot tos, kas to nedara.

Aptaujas dati liecina, ka vislielākās problēmas skolās apgūstamajos priekšmetos sagādā matemātika- 58,1%, svešvalodas- 42,7%, ķīmija- 18,5%. Citi priekšmeti minēti retāk- latviešu valoda un literatūra- 10,5%, fizika -6,5%, citi- 6,5%

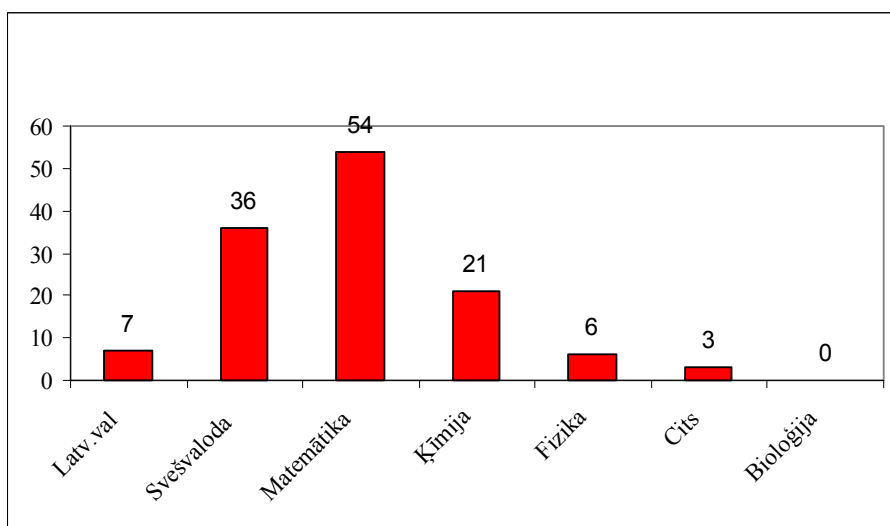
Šādus rezultātus noteikti ietekmē arī skolēnu turpmākie plāni studēt augstākajās izglītības iestādēs, apgūstot konkrētas profesijas, kur šīs zināšanas ir ļoti svarīgas jau uzsākot studijas.

Salīdzinot dzimumu atšķirības redzams ka gan zēniem, gan meitenēm palīdzība visvairāk vajadzīga matemātikā un svešvalodā, taču matemātikas privātskolas izvēlas divreiz vairāk meiteņu, nekā zēni - skatīt zīmējumus nr 3. un 4.

Zīmējums nr 3. Kādos priekšmetos Jūs izmantojat privātskolotāja palīdzību? (Zēnu skaits)

Zīmējums nr. 4 Kādos priekšmetos Jūs izmantojat privātskolotāja palīdzību? (meiteņu skaits)

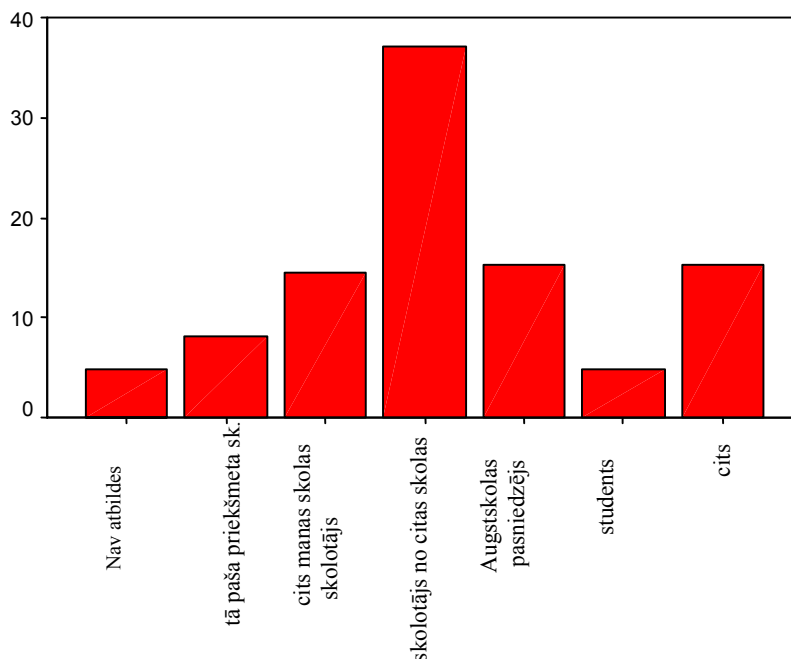
Abos zīmējumos – zīmējumā nr. 3 un nr. 4- rezultāti sniegti skaitliskā izteiksmē, nevis procentos. Salīdzinājums šeit jāveic absolūtos skaitļos, jo daži skolēni izmanto privātskolotāju vairākos priekšmetos, tādējādi procentuālais dalījums neatbilstu īstenībai.

3.4. Kas un kā tiek izvēlēts par privātskolotāju

Svarīgi uzzināt arī to, kas palīdz skolēniem iegūt nepieciešamās zināšanas- kas ir viņu privātskolotāji.

Zīmējums nr 5. Kas ir Jūsu privātskolotājs?

Redzams (zīmējumā nr 6.), ka visvairāk tiek izmantoti skolotāji no citām skolām (39%), citi skolotāji tajā pašā skolā (15,3%) un augstskolu pasniedzēji (16,1%). Tas varētu būt saistīts ar neuzticēšanos savām skolotājām.

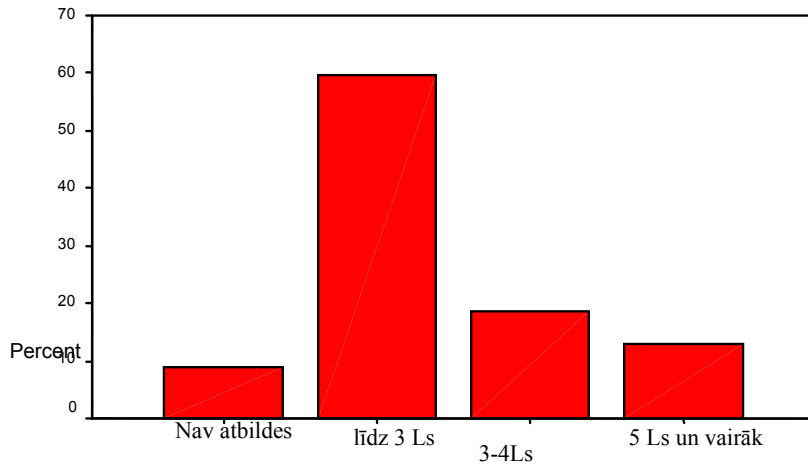
Privātskolotāji tiek atrasti dažādos veidos. Tomēr 62 respondenti- t.i. tieši puse no tiem, kas privātskolotāju apmeklē to atraduši „caur paziņanos”, 21% to darījuši pēc citu ieteikuma, 12,1% atsaucies uz sludinājumu, bet tikai 2,4% (3 respondenti) paši ievietojuši sludinājumu plašsaziņas līdzekļos un tikpat daudz-2,4% atzina, ka izmantojuši citus kanālus.

3.5. Samaksa privātskolotājam

Skolēni un to vecāki ir gatavi maksāt pat vairāk kā piecus latus par stundu privātskolotājam, kamēr citi maksā zem diviem latiem. Atšķirīgas samaksas bija sastopamas dažādu priekšmetu pasniedzējiem, tāpēc nav iespējams veikt secinājumus par „dārgajiem” priekšmetiem.

Skolēnu procentuālais sadalījums attiecībā pret maksu privātskolotājam redzams zīmējumā nr. 6 (nākamajā lapā).

Zīmējums nr. 6 Cik Jūs maksājat par privātskolotāja darbu 1 stundā?

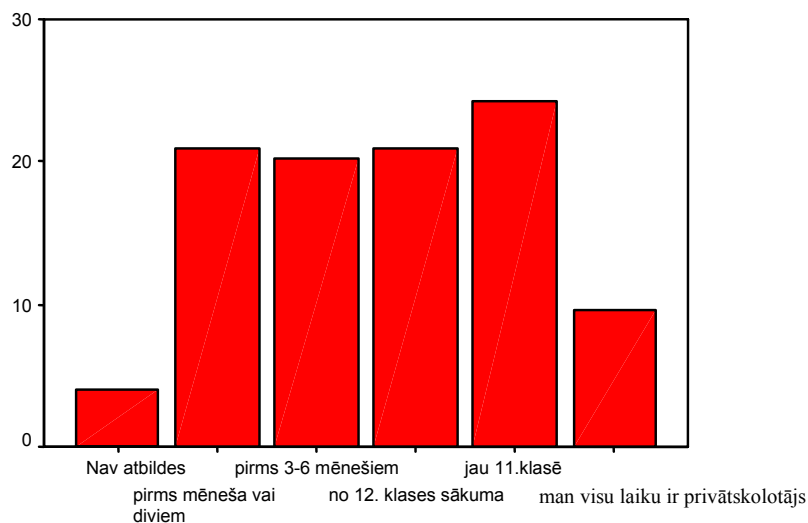

65,5% respondentu maksā līdz 3 latiem par stundu savam privātskolotājam, 20, 4 % maksā līdz 4 latiem, bet 14,2% virs 5 latiem. Šajā sakarā svarīgi pieminēt skolēnu pašu attieksmi pret šo maksu. 80,5% apmierina pašreizējā cena, viņi uzskata, ka tā ir atbilstoša. Šādu uzskatu pauž kā tie, kas maksā zem trim latiem, tā arī tie, kas maksā virs pieciem latiem.

3.6. Privātskolotāju apmeklēšanas ilgums un biežums

Pētījuma ietvaros bija svarīgi noskaidrot arī to, cik ilgi skolēni jau izmanto privātskolotāju pakalpojumus. Tas netieši norāda uz to, cik ļoti privātskolotāja izmantošana saistāma ar skolas beigšanu, eksāmeņiem un iestāšanos augstskolā un to, cik lielā mērā tas vairāk saistāms ar nespēju tikt galā ar skolas prasībām patstāvīgi ilgstošā laika periodā.

Zīmējums nr 7. Kad sākt izmantot privātskolotāju?

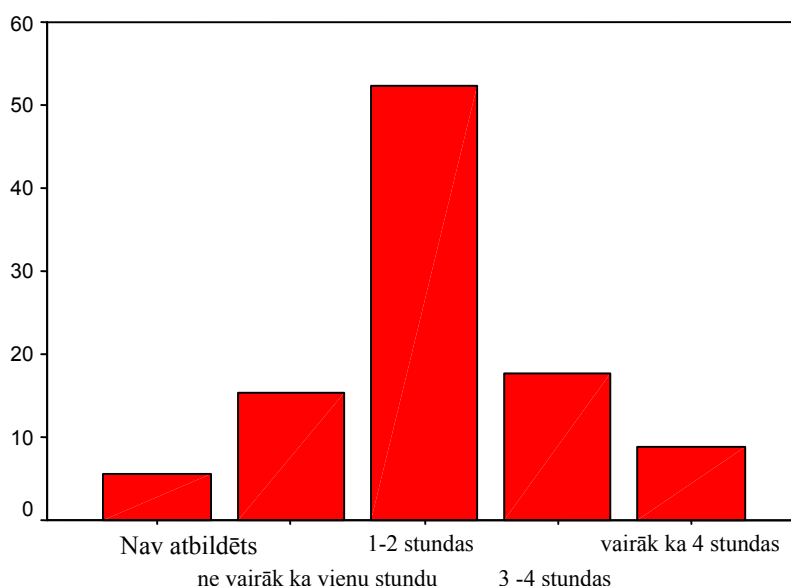

Redzams, ka nav būtisku atšķirību starp privātskolotāju izmantošanas ilgumu- visvairāk respondentu to dara jau kopš 11.klases (24,2% (30 skolēni)), pārējās atbildes visas minētas salīdzinoši vienmērīgi- nedaudz virs 20%. Tomēr interesanti, ka 9,7% (12 skolēni) respondentu ilgstoši apmeklē privātskolotāju un ir atbildējuši, ka „man visu laiku ir privātskolotājs”.

Visvairāk meiteņu ir atbildējušas, ka apmeklē privātskolotāju jau kopš 11.klases (27,7%) vai kopš 12.klases sākuma (26.5%). Savukārt, zēni visbiežāk to sākuši darīt pirms 1-2 mēnešiem (27,8%) vai pirms 3-6 mēnešiem (27,8%). Salīdzinājumam- privātskolotājs visu laiku ir 8,4% meiteņu un 13,9% zēnu.

Aplūkojot privāto papildstundu apmeklēšanas intensitāti, redzams, ka parasti skolēni strādā papildus 1-2 stundas nedēļā- 52,4%. Šeit nav būtisku atšķirību salīdzinot zēnu un meiteņu atbildes.

Zīmējums nr 8. Cik stundas nedēļā Jūs strādājāt ar savu privātskolotāju?(%)

Atšķirības starp dzimumiem vērojamas tajā grupā, kas privātskolotāju apmeklē mazāk kā vienu stundu nedēļā- 31,4% zēni un 9,8% meitenes ir izvēlējušies šo atbildi. Un arī vairāk kā 4 stundas nedēļā strādā vairāk zēnu- 14,3%, kamēr meitenes tikai 7,3%.

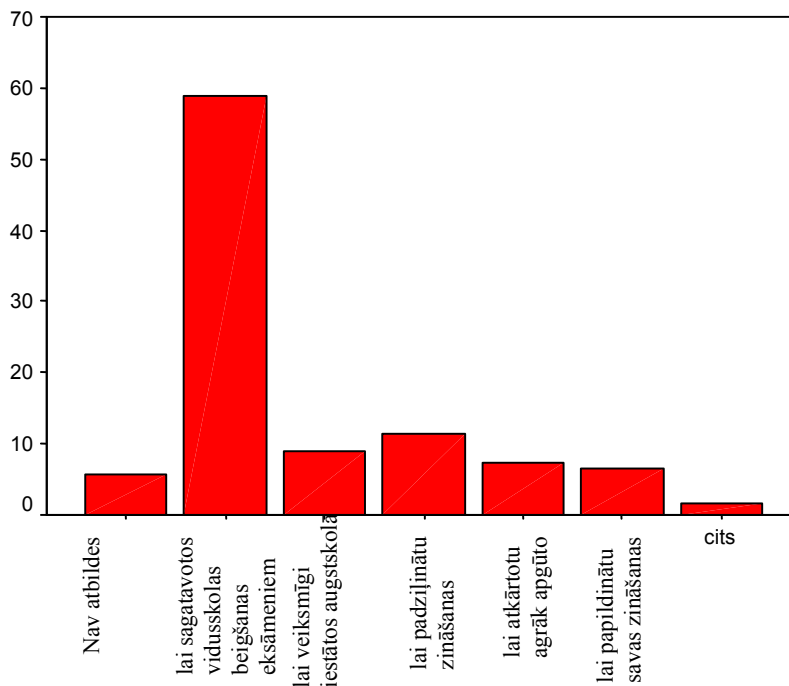
4. Motivācija un vērtējums

Lai diferencētu rezultātus un maksimāli precīzāk noskaidrotu iemeslus, kāpēc skolēni izmanto privātskolotāju pakalpojumus, un motivāciju- mērķi, tika nodalīts jautājums par to, kas pamudinājis izvēlēties šādu risinājumu un ar kādu mērķi tas ticis darīts.

Respondentiem dotie atbilžu varianti bija jānovērtē, 1-3 pēc to nozīmības, izvēloties papildnodarbības pie privātskolotāja. Visvairāk starp nozīmīgākajiem pamudinājumiem tika minēts papildināt zināšanas- 63,7% un neapmierinātība ar skolas piedāvāto izglītību- 37,1 %. Pārējie piedāvātie varianti par svarīgākajiem tika atzīti mazāk- vecāku spiediens- 17,8%, iespaidošanās no draugiem, kas apmeklē privātskolotāju- 10,4%, skolotājas ieteikums- 9,7%. Bieži atzīmēts variants „cits”- 15,3%, kur pierakstīts klāt gatavošanās eksāmeņiem. Tomēr tas vairāk jāsaista ar mērķi, kas sasniedzams ar privātskolotāja palīdzību.

Aplūkojot atsevišķi kā nenoizīmīgus novērtētos pamudinājumus, redzams, ka arī šeit bieži tiek minēta neapmierinātība ar skolas piedāvāto izglītību- tās saturu, apjomu un kvalitāti- pavisam 18,5% gadījumu. Tālāk kā mazāk nozīmīgie seko vecāku spiediens 17,7% un skolotāju ieteikums- 14,5 %. Līdzīgi bija jānovērtē arī mērķis, strādājot ar privātskolotāju. Šeit situācija ir daudz viendabīgāka:

Zīmējums nr 9. Ar kādu mērķi Jūs izmantojat privātskolotāja pakalpojumus?

Pavisam 58,9% ir atzinuši, ka apmeklē privātskolotāju, lai sagatavotos vidusskolas beigšanas eksāmeniem. 8,9% atbildēja, ka koncentrējas uz augstskolas prasībām attiecīgajos priekšmetos- lai veiksmīgi varētu iekļūt augstskolā. Jādomā, ka šie respondenti savlaicīgi nav izvēlējušies savām turpmākajām studijām nepieciešamos priekšmetus skolā, tāpēc tagad tie jāapgūst patstāvīgi, jo līdz ar šo gadu vidusskolas beigšanas eksāmeni lielākoties ir apvienoti ar iestājkārtības eksāmeniem augstskolās, tāpēc speciāla gatavošanās nav nepieciešama.

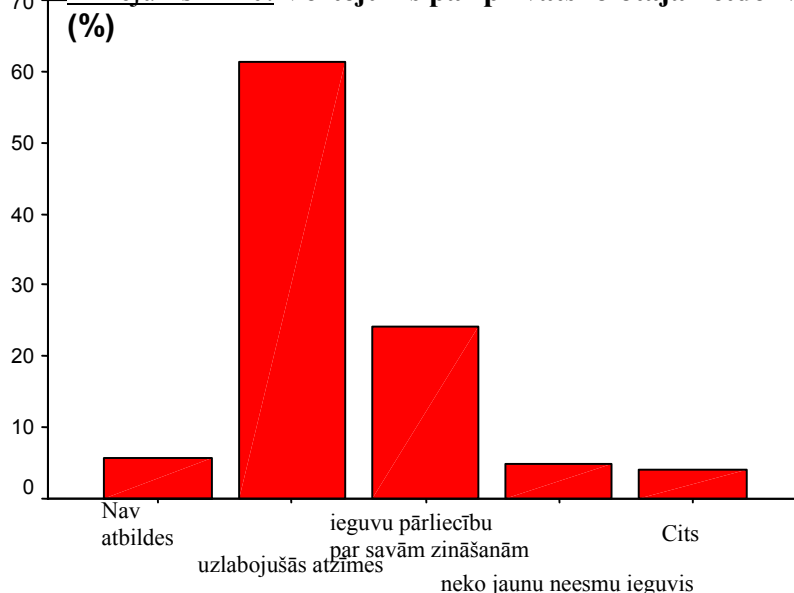
11,3% atzina, ka apmeklē privātskolotāju, lai papildinātu savas zināšanas skolā apgūstamajos priekšmetos, vai lai atkārtotu agrāk apgūto- 7,3%. Dažkārt tika minēti arī vispārīgāki mērķi- lai papildinātu savas zināšanas un erudīciju- 6,5%.

Likumsakarīgi par mazāk svarīgajiem mērķiem respondenti atzinuši savu zināšanu papildināšanu- 17,7% un skolā apgūstamo priekšmetu padziļinātu izzināšanu- 15,3%.

Jautāti novērtēt savu un privātskolotāja kopdarba lietderību, skolēni 61% gadījumu atzinuši, ka atzīmes ir uzlabojušās un mācību vielu viņi izprot labāk. 24,2% atzina, ka ir ieguvuši pārliecību par savām stabilajām zināšanām. Jāpiebilst, ka daudzi respondenti pretēji anketas aizpildīšanas nosacījumiem šajā jautājumā bija izvēlējušies divus atbilstošus variantus- kā atzīmju uzlabošanu, tā iegūto pārliecību.

Tikai 6 respondenti (4,8%) izvēlējušies atbildi- neko jaunu neesmu ieguvis.

Zīmējums nr 10. Vērtējums par privātskolotāja lietderību.

Ne vienā no apskatītajiem gadījumiem, nav vērojamas nopietnas atšķirības starp dažādu dzimumu pārstāvju izvēli.

5. Secinājumi

Līdz šim veikts datu apkopojums un noskaidrotas galvenās tendences, tāpēc tagad jāpievēršas dziļākai rezultātu analīzei un jāatgriežas pie pētījuma sākumā uzstādītajiem jautājumiem, jāapzina tas, kas vēl nav ticis apzināts.

Galvenais pētījumam izvirzītais jautājums bija- cik aktīvi vidusskolu absolventi izmanto privātskolotāju pakalpojumus? Iegūtie dati rādīja, ka gandrīz puse dažādu rajonu skolu skolēni, kā meitenes, tā zēni, izmanto privātskolotāju pakalpojumus kā palīgiespēju zināšanu ieguvē. Bet vai tas saistāms ar pārmērīgām skolu vai skolotāju prasībām, nepietiekamu izglītības kvalitāti, ko piedāvā skolas, vai augstskolu prasībām, bet varbūt zināšanu lomas pieaugumu mūsdienu jaunatnes vērtību sistēmā?

Diemžēl šis darbs nespēj sniegt atbildi uz šiem jautājumiem, jo koncentrējas tieši uz privātskolotāju lietojumu vidusskolēnu vidū. Plašākai cēloņu analīzei būtu nepieciešams veikt plašāku pētījumu- ietverot lielāku respondentu skaitu, plašākus jautājumus anketā, iespējams pat dziļās intervijas. Lai arī anketa ietvēra jautājumu par vidusskolēnu motivāciju, izvēloties privātskolotāja pakalpojumus, tomēr iegūtie rezultāti neatspoguļo problēmas būtību. Iespējams, ka anketā dotie atbilžu varianti „ierobežoja” respondentu domu gaitu.

Būtiski ir tas, ka procentuāli vidusskolēni dažādos rajonos privātskolotājus apmeklē skaita ziņā līdzīgi, bet ir atšķirības starp tiem, kas privātskolotājus neapmeklē. Proti, Rīgā skolēni daudz mazāk izmanto papildus konsultācijas skolā pie saviem skolotājiem, nekā Valmierā un Jūrmalā. Tas varētu būt saistīts ar finansiālo situāciju ārpus Rīgas, kā arī klašu lielumu un paralēlklašu skaitu, respektīvi, skolotāju noslogotību.

Aplūkojot datus par mācību priekšmetiem, kas skolēniem sagādā grūtības, redzams sekojošais. Nepārsteidz tas, ka vairāk meiteņu meklē palīdzību eksaktajās mācībās, nekā zēni. Bet abiem dzimumiem lielas problēmas sagādā arī svešvalodas, kas saistāms ar pieaugošu pieprasījumu pēc svešvalodu pratējiem kā augstskolu reflektantu vidū, tā arī darba tirgū. Zīmīgi, ka aptaujātie skolēni privātskolotājus neapmeklē vai gandrīz neapmeklē tādos priekšmetos, kā bioloģija, vēsture, politikā, ģeogrāfijā, mūzikā un mākslā. Divas pēdējās varētu būt saistītas ar vidusskolēnu personīgajām interesēm apgūt nepieciešamās prasmes, interešu izglītību. Bet pārējās varētu būt saistītas, pirmkārt, ar to, ka attiecīgie priekšmeti ir vieglāk apgūstami, izlasāmi un iegaumējami, kamēr eksaktās zinības, kā arī svešvalodu apguve prasa nepārtrauktu jau apgūto zināšanu atjaunošanu un pielietošanu. Un, otrkārt, piesakoties studijām augstākās izglītības

mācību iestādē, vislielākais "pieprasījums" ir pēc latviešu valodas, svešvalodas un matemātikas eksāmenu sertifikātiem, respektīvi, tiem, kas vēl nav izlēmuši, kur studēt, vai arī nav pārliecināti, ka spēs izturēt konkursu uz izvēlēto studiju programmu, minētie eksāmeni (labi nokārtoti) var noderēt vairāk, var radīt lielākas variācijas iespējas.

Salīdzinot samaksu, ko skolēni maksā privātskolotājiem redzams, ka cenu amplitūda svārstās no viena līdz vairāk kā pieciem latiem par stundu. Atšķirības parādās dažādos rajonos, piemēram, Rīgas centra skolās gandrīz trešdaļa skolēnu maksā piecus un vairāk latus, savukārt, Valmierā un Jūrmalā lielāka daļa maksā līdz trim latiem par stundu un tikai viens respondents ir atbildējis, ka maksā vairāk kā piecus latus par stundu. Kā jau minēts, tas varētu būt saistāms ar zemāku maksātspēju ārpus Rīgas.

Jāuzsver, ka izvēle apmeklēt privātskolotāju, atbilstoši respondentu atbildēm, nav saistāma ar vecāku spiedienu, nedz arī ietekmēšanos no draugiem- savdabīgu modes lietu. Lai arī daži to apstiprina, lielākai daļai tam ir nopietnāki iemesli, saistīti zināšanām un sekmēm skolā vai ceļā uz augstskolu. Aplūkojot iegūtos datus, ir grūti nošķirt respondentu iemeslus un motivāciju, kāpēc skolēni izmanto privātskolotāju pakalpojumus, jo eksāmenu kārtība- apvienojot vidusskolas beigšanas eksāmenus ar iestājeksaāmeniem augstskolās, neparedz tos nošķirt.

Citu datu apstrādes rezultāti jau minēti un tie neprasa dziļākus paskaidrojumus.

Nobeigums

Šis pētījums sniedza ieskatu privātskolotāju pakalpojumu lietošanas popularitātē vidusskolas beidzēju vidū. Tika aplūkots ne tikai privātskolotāju apmeklēšanas biežums, bet arī problemātiskākie priekšmeti skolā, privātskolotāju samaksa, privātstundu intensitāte, skolēnu motivācija un mērķis, kā arī novērtējums par darba lietderīgumu.

Lai arī tas nav uzskatāms par reprezentatīvu un iegūtos rezultātus grūti vispārināt, tas parāda zināmas tendences, atklāj iespējamu problēmu. Ja gandrīz puse aptaujāto vidusskolēnu pēc palīdzības vērsas (vai ir spiesti vērsties) pie privātskolotāja ārpus skolas, tad ir pamats runāt par to, ko sevī ietver valsts apmaksātā vidējā izglītība, tāpat kā par to, kādus obligāto zināšanu standartus valsts nosaka vidusskolēniem.

Tāpat iespējams, ka vecāki, tālredzīgi paredzēdami potenciālās studiju izmaksas, izvēlas algot privātskolotāju, cerot, ka viņu bērna izglītība, iegūstot budžeta vietu augstskolā, neizmaksās vairākus tūkstošus latu.

Šis pētījums atbilstoši tā mērķiem aplūko tikai pavisam nelielu izglītības sistēmas problēmu daļu un tās cēloņus, tāpēc, lai varētu izvērstāk runāt par privātskolotāju un izglītības kvalitātes problēmām un to risinājumiem, ir nepieciešami lielāka apjoma pētījumi, kuri ietver lielāku respondentu loku, detalizētākus jautājumus. Iespējams vajadzētu veikt salīdzinošu šāda veida pētījumu iekļaujot citu valstu pieredzi un izvērtējot viņu piedāvātos risinājumus šai problēmai.

Pielikums

Labdien!

Vidzemes augstskolas Politoloģijas nodaļas 2. kursa studentes- Evita Leokena un Dace Aizstraute, Sabiedriskās politikas centra "Providus" uzdevumā veic pētījumu par privātskolotāju pakalpojumu popularitāti vidusskolas beidzēju vidū, ar mērķi izpētīt šī procesa tendences, iemeslus un rezultātus.

Lūdzu, atbildiet uz sekojošajiem jautājumiem, attiecīgo atbildi apvelkot. Ir iespējama tikai viena atbilde uz katru jautājumu, izņemot, kur norādīts citādi.

Iegūtie rezultāti tiks izmantoti tikai šim pētījumam, anketas ir anonīmas. Lūdzu, atbildiet godprātīgi!

1. Jūsu dzimums:

- a. Vīrietis
- b. Sieviete

2. Vai Jūs izmantojat privātskolotāju pakalpojumus?

- a. Jā
- b. Nē
- c. Neskaidrību gadījumos izmantoju skolotāju ārpusstundu konsultācijas skolā

3. Vai Jūs vēlētos izmantot privātskolotāja pakalpojumus?

- a. Jā
- b. Drīzāk jā
- c. Drīzāk nē
- d. Nē

Ja otrajā jautājumā atbildējāt ar "nē" vai "izmantoju skolotāju ārpusstundu konsultācijas skolā", tad uz tālākajiem jautājumiem lūdzu neatbildēt! Paldies par atsaucību!

4. Kādos priekšmetos Jūs izmantojat privātskolotāja palīdzību ? (*atzīmēt visus variantus*)

- a. Latviešu valoda un literatūra
- b. Svešvaloda
- c. Matemātika
- d. Bioloģija
- e. Ķīmija
- f. Fizika
- g. Cits _____

5. Kas ir Jūsu privātskolotājs?

- a. Tā paša priekšmeta skolotājs
- b. Cits manas skolas skolotājs
- c. Skolotājs no citas skolas
- d. Augstskolas pasniedzējs
- e. Students
- f. Cits _____ (*piemēram, pensionējusies skolotāja, vai kompetentāks klasesbiedrs*)

6. Cik Jūs maksājat par privātskolotāja pakalpojumiem (par stundu)?

_____ Ls

7. Cik Jūs būtu gatavs maksāt privātskolotājam?

- Vairāk, jo apzinos, ka par kvalitāti ir jāmaksā- _____ Ls
- Mazāk, jo uzskatu, ka tas ir tikai papildinājums manām mācībām skolā- _____ Ls
- Mani apmierina pašreizējā cena, uzskatu, ka tā ir atbilstoša.

8. Kad Jūs sākat apmeklēt privātskolotāju?

- pirms mēneša vai diviem
- pirms 3 – 6 mēnešiem
- no 12. klases sākuma
- jau 11. klasē
- man visu laiku ir privātskolotājs

9. Cik stundas nedēļā Jūs aptuveni strādājat ar savu privātskolotāju?

- Ne vairāk kā vienu stundu
- 1-2 stundas
- 3-4 stundas
- Vairāk kā 4 stundas

10. Kas Jūs pamudināja izmantot privātskolotāja pakalpojumus? *Varat izvēlēties trīs atbilžu variantus, "1" atzīmējot, Jūsaprāt vissvarīgāko, ar "3" –mazāk svarīgo.*

- _____ Neapmierinātība ar skolas piedāvāto izglītību- tās saturu, apjomu, kvalitāti.
- _____ Vecāku spiediens
- _____ Zinu, ka mani draugi to izmanto, iespaidojos no tiem
- _____ Vēlējos papildināt savas zināšanas
- _____ Skolotāja ieteica
- _____ Cits _____

11. Kā atradāt un izvēlējāties savu privātskolotāju?

- Ievietoju plašsaziņas līdzekļos sludinājumu
- Atsaucos uz sludinājumu
- Caur paziņanos
- Pēc citu ieteikuma
- Sarunāju ar citu tā paša priekšmeta skolotāju savā skolā
- Cits _____

12. Ar kādu mērķi Jūs izmantojat privātskolotāju pakalpojumus?

Varat izvēlēties trīs atbilžu variantus, "1" atzīmējot, Jūsaprāt vissvarīgāko, ar "3" –mazāk svarīgo.

- _____ Lai sagatavotos vidusskolas beigšanas eksāmeniem
- _____ Koncentrējos uz izvēlētās augstskolas prasībām attiecīgajos priekšmetos- lai veiksmīgi varētu iekļūt augstskolā
- _____ Lai padziļinātu savas zināšanas pašlaik skolā apgūstamajos tematos
- _____ Lai atkārtotu agrāk iemācīto
- _____ Lai papildinātu savas vispārējās zināšanas, erudīciju

f. ____ Cits _____

13. Kāds ir Jūsu vērtējums par privātskolotāja darba lietderību Jūsu labā?

- a. Manas atzīmes ir uzlabojušās, izprotu mācību vielu labāk
- b. Esmu ieguvis pārliecību par savām stabilajām zināšanām
- c. Neko jaunu neesmu ieguvis
- d. Privātskolotāja izmantotās atšķirīgās metodes man radījušas drīzāk problēmas
- e. Cits _____

Skola _____

Paldies par atsaucību!